

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ה עמוד ב
אמר שמואל: בקידושין, נתן לה כסף ושוה כסף, ואמר לה הרי את מקודשת, הרי את מאורסת הרי את (לי) לאינתו - הרי זו מקודשת, הריני אישך, הריני בעליך, הריני ארוסיך - אין כאן בית מיחוש; וכן בגירושין, נתן לה ואמר לה הרי את משולחת, הרי את מגורשת, הרי את מותרת לכל אדם - הרי זו מגורשת, איני אישך, איני בעליך, איני ארוסיך - אין כאן בית מיחוש. אמר ליה רב פפא לאביו: למימרא, דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים, והתנן: האומר אהא - הרי זה נזיר; והוינן בה, ודילמא אהא בתענית קאמר! ואמר שמואל: והוא שהיה נזיר עובר לפניו; טעמא דנזיר עובר לפניו, הא לאו הכי לא! הכא במאי עסקינן - דאמר לי. אי הכי, מאי קמ"ל? הני לישני בתראי קמ"ל; הכא כתיב: כי יקח - ולא שיקח את עצמו, והכא כתיב: ושלחה - ולא שישלח את עצמו.

רש"י מסכת קידושין דף ה עמוד ב
בקידושין נתן לה כו' - משום דקא בעי למימר סיפא בגירושין נתן לה כו' נקט כי האי לישנא (נתן).
הרי את מקודשת - ולא גרסינן לי.
אין כאן בית מיחוש - אין כאן אפי' ספק קידושין דכי יקח כתיב ולא שיקח עצמו לה ודגירושין אין כאן בית מיחוש אף לפוסלה לכהונה.
ידים שאין מוכיחות - בית יד אחיזת הדבר אף על פי שאינו מוכיח אחיזת לשון גמור כי הכא דקאמר הרי את מקודשת ולא קאמר למאן.
הויין ידים - ואמר דלדידיה קדשה.
אהא - אהיה.
שהיה נזיר עובר לפניו - דודאי אהיה אף אני כזה קאמר אלמא בעינן הוכחה.
לישני בתראי - דקאמר בהו אין כאן בית מיחוש בין דקידושין בין דגירושין.

תוס' ר"י הזקן (ר"א מן ההר)
ואיכא מ"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קידושיה אבל מדבר על עסקי קידושיה קידושיו קידושין דלא גרע משתק... ומסתברא דמגרע גרע שאילו שתק היה מובן שנתן כסף הקדושין לקנותה ועכשיו ביאר שנתן כסף הקדושין להקנות עצמו לה ואין הקדושין קדושין כלל

רא"ש א:ב
והא מיירי אפילו מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושי' דהני לישני גריעי מנתן לה בשתיקה

תלמיד הרשב"א
ואי מדבר עמה על עסקי קדושיה מי גרע משתיקה

שו"ע כז:ו
אמר לה הריני אישך הרי בעליך הריני ארוסיך אינו כלום אפי' היה מדבר עמה תחלה על עסקי קדושין

פתחי תשובה על שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כז סעיף ו

סעיף ו (יט) אינו כלום אפילו היה מדבר - עיין בס' **המקנה** בק"א שכל דאע"ג **דבהני לישנא דמספקא להש"ס אפילו אם אמר ב' לשונות ביחד לא מהני** (כמש"ל ס"ק ז' בשמו) מ"מ הכא בדין זה אם אמר הרי את אשתי ואני אישך אף על גב דס"ל להרא"ש דלא מהני במדבר תחלה על עסקי קדושין אבל אם אמר בשעת קדושין הרי את אשתי ואני אישך י"ל דמהני ומ"מ נראה דהוי רק ספק קידושין דאיכא למימר דטעמא דהרא"ש דכ' דלא מהני במדבר לאו משום דהוי חזרה כשאומר אני אישך אלא דהתורה הקפידה שתהיה היא קנויה לו ולא הוא לה משא"כ כשמשוה אותם ביחד אין זה ל' קדושין וא"כ ה"ה בשעת קדושין נמי ומטעם זה נראה מ"ש בהגה בסמוך בהרי את חמי אינו קדושין והטעם הביא הח"מ אשה אמרה תורה כו' ולפמ"ש י"ל עוד דבהרי את חמי אינו ניכר שבתו קנויה לו יותר ממה שהוא קנוי לבתו והתורה אמרה כי יקח שיהיה ניכר שהיא קנויה לו וצ"ע עכ"ד:

)
ידיים שאינם מוכיחות-

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כז סעיף ד
אמר לה: הרי את מקודשת, ולא אמר: לי, אינה מקודשת. (וכן עיקר תשובת הרא"ש) אבל יש מחמירין ואומרים דהוי קדושין (תמצאם בתשובת הרשב"א ורמב"ן והרא"ש כלל ל"ו /ל"ה). ואם היה מדבר עמה על עסקי קדושין, הרי זו מקודשת. ואם קידש תחלה אשה אחת קדושין גמורים, ואמר לאחרת בפניה: תהא מקודשת, ולא אמר: לי, ידיים מוכיחות (פירוש כמו שאוחז בבית יד הכלי מושך עמו הכלי עצמו, כן אלה הדברים מוכיחים שמושכים אחריהם לשון לי) בינה, וחוששין לקדושין.

קידושין ו.

ת"ר: הרי את אשתי, הרי את ארוסתי הרי את קנויה לי - מקודשת; הרי את שלי, הרי את ברשותי, הרי את זקוקה לי - מקודשת. וליתנינהו כולהו כחדא! תנא, תלת תלת שמעינהו וגרסינהו. איבעיא להו: מיוחדת לי, מהו? מיוחדת לי, מהו? עזרתי, מהו? נגדתי, מהו? עצרתי, מהו? צלעתי, מהו? סגורתי, מהו? תחת, מהו? תפושתי, מהו? לקוחתי, מהו? פשוט מיהא חדא, דתניא: האומר לקוחתי - הרי זו מקודשת, משום שנאמר: כי יקח איש אשה. איבעיא להו: חרופתי, מהו? ת"ש, דתניא: האומר חרופתי - מקודשת, שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה. ויהודה הויא רובא דעלמא? ה"ק: האומר חרופתי - מקודשת, שנאמר: והיא שפחה נחרפת לאיש; ועוד, ביהודה קורין לארוסה חרופה, ויהודה ועוד לקרא? אלא ה"ק: האומר חרופה ביהודה - מקודשת, שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה. במאי עסקינן? אילימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה, מנא ידעה מאי קאמר לה? ואלא במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה, אף על גב דלא אמר לה נמי! דתנן: היה מדבר עם אשה על עסקי גיטה וקידושיה, ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש, ר' יוסי אומר דיו, ר' יהודה אומר: צריך לפרש; ואמר רב הונא אמר שמואל: הלכה כר' יוסי! אמרי: לעולם במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה, ואי דיהיב לה ושתיק הכי נמי, הכא במאי עסקינן - דיהיב לה ואמר לה בהני לישני, והכי קא מיבעי ליה: הני לישני לקידושי קאמר לה, או דילמא למלאכה קאמר לה? תיקו.

רש"י מסכת קידושין דף ו עמוד א
ליתנינהו כחדא - למה לי למיתני מקודשת מקודשת תרי זימני.
מיוחדת - לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב).
מיוחדת - לשון אשר לא יעדה (שמות כא) שהוא לשון קידושין באמה העבריה.
עזרתי נגדתי - לשון אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב).
סגורתי - לשון ויסגור בשר (שם).

עצורתי - לשון עצרת שתהא נאספת עמי לבית ורבותי אמרו לשון כי אשה עצורה לנו (שמואל א כא) ולא נהירא דההיא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והננו טהורים.

ויהודה ועוד לקרא - וכי המקרא צריך סיוע ממנהג שביהודה.

שכן ביהודה כו' - אבל מקרא ליכא למילף דההוא יחוד בעלמא הוא שהרי בשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה ומעיקרא הוה סלקא דעתיה כמ"ד בגיטין (דף מג) בחציה שפחה וחציה בת חורין הכתוב מדבר דשייכי בה צד קידושין.

במאי עסקין - בהנך לישני דקא מיבעיא לן אי הוו קידושין או לא היכי דמי אי בשאין מדבר עמה קודם לכן על עיסקי קידושין וכן בהנך לישני דגירושין שלא היה מדבר עמה על עסק גיטה.

מנא ידעה כו' - כלומר אפילו הוו הנך לישני לשון קידושין היכי מקדשא הא לא ידעה מאי קאמר לה שתתצרה להתקדש לו.

ואלא במדבר - מה לי אי לא הוה לשון קידושין אפילו לא אמר לה מידי נמי אלא שנתן לה קי"ל דהוו קידושין כר' יוסי.

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כז

סעיף ג

אמר לה: הרי את מיועדת לי, מיוחדת לי, עזרתי, נגדי, צלעתי, סגורתי, תחתי, עצורתי, תפוסתי, הרי זו מקודשת בספק. הגה: וה"ה אם אמר: הרי את חרופתי. אבל אמר לה: הרי את נשואתי, י"א שאינו כלום. והוא שיהיה מדבר עמה תחלה על עסקי קידושין, אבל אם אינו מדבר עמה תחלה על עסקי קדושין, אין חוששין למלות אלו.

הגה: מי שאמר לאשה שנותן לה **בשביל אהבה וחבה**, חוששין לקדושין, כי שמא אמר שנותן לה שיהיה אהבה וחבה ביניהם, והוי כאלו אמר לה: מיועדת לי או מיוחדת לי (תשובת מיי" סוף קידושין). יש אומרים דאע"ג דלשונות אלו לא מהני אם לא דבר עמה מעסקי קדושין, מ"מ אם היא אומרת שקבלה לשם קדושין, הוי ספק קדושין. (הר"ן). ואפילו נתן לה בשתיקה ולא דבר כלום, והוא והיא אומרים שכוונו לשם קדושין, הוי קדושין (במרדכי פרק האישה מקדש ותשובת מוהר"ם). ובמקום דלא הוי קדושין, אפילו אם חוזר אח"כ ואמר לה: הרי את מקודשת לי, צריך ליטול הכסף ממנה וליתן לה בתורת קדושין (המ"מ בשם הרשב"א).

חלקת מחוקק סימן כז ס"ק ה

(ה) הרי את נשואתי - (הרב הוציא דין זה מתשוב' הרשב"א הביאו הב"י סי' זה ריש ס"ק ג' וסיים הרשב"א בטעמא שאלו אומר הרי את נשואתי לא שמענו שתהא מקודשת דלא תקרא נשואה עד שתבעל או עד שתכנס לחופה עכ"ל) ומשמע מדברי הרב בהגה דאפילו אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה אפ"ה אינו כלום אבל בגמרא בקדושין דף ו' ע"א משמע דאלו הני לישני הרי את מיועדת ומיוחדת וכו' לא הוי משמע למלאכה פשיט' דהוי מהני דהא אפי' לא אמר כלום מהני דאל"כ למה אמר דהני לישני משמע למלאכה ולכך לא מהני ולמה לא אמר צלעתי תחתי סגורתי טפי משמע ל' נשואין ויחוד מל' קדושין ולכן לא מהני אפילו לא הוי ל' מלאכה אלא ש"מ כל שמדברים בעסק קדושין וצרכי זיווג ואח"כ אמר הרי את נשואתי פשיטא דמהני לא יהא לא אמר כלום ובכלל נשואין קדושין ולא מבעיא ליה אלא בהני לישנא דמלאכה נמי משמע וא"כ גילה אדעתו שחזר מדבריו עכשיו ואינו חפץ לקדשה והרשב"א בתשובה הנ"ל לא מיירי אלא באינו מדבר על עסקי קדושין וע"ז קאמר דאין לשון נשואתי כמו הרי את אשתי ומאחר דאלו נתן לה בשתיקה לא מהני גם ל' זה שאינו מורה על קדושין לא מהני היכא דאינו מדבר עמה בתחילה על עסקי קידושין ועיין בב"ח:

בית שמואל סימן כז ס"ק ח

ח הרי את נשואתי וכו' - כתב בתשו' רשב"א אם אמר הרי את נשואתי לא הוי כהרי את אשתי מיהו י"ל דמ"מ ספק קדושין הוא ומ"ש דלא הוי כהרי את אשתי היינו דלא הוי קדושין ודאי ויש לדמו' לאומר אהבה וחיבה כמ"ש בסמוך וכ"כ בט"ז, וכל זה לא איירי אלא כשלא היה מדבר עמה מעסקי קדושין אבל אם היה מדבר עמה מעסקי קדושין היא מקודשת בודאי וכ"כ בחדושי מהרי"ט ובבדק הבית דעד כאן לא קמבעיא בש"ס אלא בלשונות דיש לפרש למלאכ' או לשאר דבר קאמר אבל נשואתי דלא משמע לשום משמעות אחר א"כ אם היה מדבר עמה מעסקי קדושין היא מקודש' בודאי וכ"כ בח"מ ולא כמשמעות הג"ה זו:

בית שמואל סימן כז ס"ק י
י בשביל אהבה וחבה וכו' - כלומר לשון שאמר בשביל אהבה וחבה הוי כאלו אמר ע"מ שתהי' אהבה וחבה בינינו ולא גרע מאומר מיוחדת לי ואם היה דעת שניהם לשם קידושין צריכ' גט כ"כ המרדכי, ונראה דכוונתו אפילו אם היה מדבר עמה מעסקי קידושין אף על גב דאינו משמעות למלאכה מ"מ כיון שאמר בשביל אהבה ולא אמר שתהא אהבה ביניהם הוי כאלו אמר שהוא נותן לה בשביל אהבה שכבר ביניהם מ"ה לא הוי אלא ספק קידושין אפילו אם היה מדבר עמה מעסקי קידושין ול"ד לאומר הרי את נשואתי שכתבתי בסמוך אם היה מדבר עמה מעסקי קידושין דהיא מקודשת בוודאי:

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן מב
הגה: אמרה תחלה: קדשיני, וזרק קדושין לתוך חיקה ואמר לה: הרי את מקודשת לי, וניערה בגדיה תוך כדי דיבור להשליך ממנה הקדושין, ואומרת שלא כיוונה מתחלה רק לשחוק בעלמא, אפילו הכי הוי מקודשת (תשובת מוהר"ם סוף ספר נשים). ואין הולכים בענין קידושין אחר אומדנות והוכחות המוכחות שלא כיוונה לשם קדושין